

SCIENTIFIC APPROACHES TO CONCEPTUALIZATION AND CLASSIFICATION OF TOURIST INFRASTRUCTURE

¹Andrii SLASHCHUK, ²Halyna BERNADSKA

*Lesya Ukrainka Eastern European National University, Ukraine
1Slashchuk.Andriy@eenu.edu.ua, 2galina.kot.1993@gmail.com*

Abstract: The article analyses definition and origin of the term “infrastructure” in relation to the tourism industry. The content and classification of the “tourist infrastructure” concept are analyzed on the basis of domestic and foreign approaches. The authors tried to define main components of tourist infrastructure. Successful development of tourist industry is impossible without appropriate tourist infrastructure, ensuring material and technical provision for tourism and plays an important role in satisfying of tourists’ needs. Despite an enormous quantity of scientific researches connected with tourist infrastructure development, there is a lack of its single definition acceptable for all scientists.

In Ukraine tourist infrastructure is usually defined as a combination of certain facilities ensuring tourist activity and providing hosting, servicing and transporting for tourists: hotels, tourist complexes, campings, motels, boarding houses, catering, transport businesses, cultural and sports facilities etc. However, a strict definition to characterize tourist infrastructure does not exist. That is why a large number of approaches to tourist infrastructure take place. In our article we examined the researches of the scientists, who have worked on this issue: T. O. Volkova, H. J. Dovhopola, I. V. Yerko, J. S. Korabelnikova, D. A. Korneva, S. P. Kuzyk, I. M. Minich, O. V. Mischenko, V. I. Novikova, M. J. Rutynskyj, O. V. Stetsjuk, L. M. Cherchyk, I. M. Shkola, etc. The most significant foreign contributions by V. Havoretski and A. Rain were considered as well. Materials from Tourism and Transport Forum, 2012, covering the structuring of tourist infrastructure into 4 types, were also important for our elaboration.

Tourist infrastructure includes a large amount of services necessary to satisfy tourist’s demands and ensure comfortable stay at the destination, thus promoting its attractiveness. We distinguish between the main (accommodation and catering, communication, tour operators), additional (entertainment and recreation facilities, tourism information giving centers, specialized shopping facilities) and maintenance (checkpoints, petrol stations, banking institutions, insurance groups, health protection and public utility services) tourist infrastructure.

Key words: tourism, infrastructure, tourist infrastructure, elements of tourist infrastructure, functions of tourist infrastructure.

DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2019.81.12-17>

UDC: 338.48:338.49:001

Received: May 20, 2019.

Accepted: June 10, 2019.

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЇ ТУРИСТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

¹Андрій СЛАЩУК, ²Галина БЕРНАДСЬКА

*^{1,2}Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Україна
1Slashchuk.Andriy@eenu.edu.ua, 2galina.kot.1993@gmail.com*

Анотація: У статті проаналізовано тлумачення та походження терміну «інфраструктура». На основі багатьох наукових підходів (як вітчизняних, так і закордонних) проаналізовано сутність поняття «туристична інфраструктура» та її класифікацію. Визначено основні складові туристичної інфраструктури.

Туристична індустрія не може успішно розвиватися без відповідної туристичної інфраструктури, яка забезпечує матеріально-речову складову туризму і відіграє важливу роль у задоволенні потреб туристів. Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, пов’язаних з розвитком туристичної інфраструктури, на сьогодні не існує єдиного прийнятого для науковців її визначення. У даній статті ми розглянемо праці, де найґрунтовніше, на нашу думку, охарактеризовано туристичну інфраструктуру та її основні елементи.

В Україні туристичну інфраструктуру визначають, як сукупність певних суб’єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, motelі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів. Однак, чіткого твердження, яке б з точністю характеризувало туристичну інфраструктуру немає. Тому існує чимало підходів до тлумачення даного твердження. У своїй роботі ми розглянемо публікації авторів, що займалися цією проблематикою, це зокрема: Т. О. Волкова, Г. Є. Долгопола, І. В. Єрко, Я. С. Корабельнікова, Д. А. Корнева, С. П. Кузик, І. М. Мініч, О. В. Міщенко, В. І. Новикова, М. Й. Рутинський, О. В. Стецюк, Л. М. Черчик, І. М. Школа та ін. Серед зарубіжних значущими вважаємо праці В. Гаворецькі та А. Райна. Важливими для написання статті є матеріали Форуму з туризму та транспорту (Tourism and Transport Forum, 2012), де висвітлено поділ туристичної інфраструктури на чотири види.

Туристична інфраструктура включає велику кількість послуг, необхідних для задоволення потреб туристів і збільшення їх кількості, а також комфортного перебування в пункті призначення, а саме це шляхи сполучення, об’єкти проживання та харчування та інші допоміжні установи. Ми виділяємо основну (заклади розміщення та харчування, шляхи сполучення, туристичні підприємства), додаткову (заклади дозвілля та розваг, центри надання туристичної інформації, спеціалізовані торговельні заклади) та обслуговуючу (пропускні пункти, АЗС, банківські установи, страхові агенції, заклади охорони здоров’я та комунального обслуговування) туристичну інфраструктуру.

Ключові слова: туризм, інфраструктура, туристична інфраструктура, елементи туристичної інфраструктури, функції туристичної інфраструктури.

Вступ. У даний час в економіці кожної країни велика увага приділяється динамічному розвитку туризму, адже ця сфера господарювання є досить прибутковою та дозволяє забезпечити робочими місцями багатьох людей. Туризм – це виїзд людини за межі свого звичного перебування з метою відпочинку та оздоровлення. Варто відмітити, що туристична діяльність тісно пов'язана з туристичною інфраструктурою, адже остання покликана задовольняти потреби туристів. Тому ми вважаємо доцільним більш детально обґрунтувати саме суть туристичної інфраструктури. Позаяк, визначення туристичної інфраструктури має неоднозначний характер. В науковій літературі не існує єдиного прийнятого для науковців та практиків туристичної галузі її визначення. Науковий пошук в цій сфері визначається багатогранністю підходів та авторських позицій щодо трактування її сутності.

Теоретико-методологічні основи дослідження. В Україні туристичну інфраструктуру визначають, як сукупність певних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, туристичні комплекси, кемпінги, мотелі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів. Однак, чіткого твердження, яке б з точністю характеризувало туристичну інфраструктуру немає. Тому існує чимало підходів до тлумачення даного твердження. У своїй роботі ми розглянемо публікації вітчизняних та закордонних авторів, що займалися цією проблематикою, це зокрема: Т. О. Волкова, Г. Є. Долгопола, І. В. Єрко, Я. С. Корабельнікова, С. П. Кузик, І. О. В. Міщенко, В. І. Новикова, М. Й. Рутинський, Л. М. Черчик, І. М. Школа, В. Гаворецькі та ін.

Мета та завдання дослідження. Метою даного дослідження є обґрунтування суті туристичної інфраструктури, класифікація та виділення функцій. Для досягнення мети необхідно проаналізувати публікації, що стосуються дослідження туристичної інфраструктури, аби детально охарактеризувати сутність даного твердження, виділити основні елементи та підходи до поділу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Туризм – галузь господарювання, що невпинно розвивається. Намагаючись вказати на важливість конкурентоспроможності в туристичному секторі, слід насамперед визнати той факт, що туризм, як явище, залежить від дуже широкого кола факторів і має великий вплив на напрямок розвитку регіону і суспільства в цілому. Туризм дуже складний сектор економіки, розвиток якого впливає на прогрес і процвітання національної економіки.

В науковому обігу існують різні підходи до визначення суті та значення туризму. Одне з перших загальноприйнятих і найбільш точних є визначення туризму швейцарськими вченими В. Хунцікером (Walter Hunziker) і К. Крапфом (Kurt Graf) у спільній фундаментальній праці «Генплан з навчання туризму як науки» (Grundriss der allgemeinen

Fremdenverkehrslehre), 1942 року. Автори вважають, що туризм – це комплекс явищ і відносин, котрі виникають у зв'язку з переміщенням осіб в інших місцях від їхнього проживання, та жодним чином не пов'язані з їх трудовою діяльністю (Божко, 2012).

Поняття «туризм» в Законі України «Про туризм» (2018) трактується як тимчасовий виїзд особи з місця проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування.

На наш погляд, туризм – це сфера господарювання, суть якої полягає в організації проведення свого вільного часу та відвідування нових місць та об'єктів, які знаходяться за межами постійного місця проживання з метою відпочинку та оздоровлення не довше ніж на рік. Важливою умовою туризму, вважаємо, є те, що турист не повинен займатися оплачуваною роботою у місці призначення, виключенням є тільки бізнес-подорожі.

Туристична індустрія не може успішно розвиватися без відповідної туристичної інфраструктури, яка забезпечує матеріально-речову складову туризму і відіграє важливу роль у задоволенні потреб туристів. Для того, щоб туристичні дестинації відповідали запитам туристів, необхідно чимало коштів інвестувати саме в туристичну інфраструктуру. У цьому відношенні кожна країна повинна заохочувати максимальне використання наявного туристичного потенціалу, привабливість якого може залучити значну кількість туристів. Зі збільшенням числа туристів, деякі туристичні напрямки стають більш конкурентоспроможними і більш привабливими для інвестицій у розвиток туристичної інфраструктури (Бернадська, Лебіч, & Цибульська, 2019).

Проте, незважаючи на значну кількість наукових праць, пов'язаних з розвитком туристичної інфраструктури, на сьогодні не існує єдиного прийнятого для науковців та практиків туристичної галузі її визначення. Та, перш ніж розглядати поняття «туристична інфраструктура», варто проаналізувати тлумачення та походження терміну «інфраструктура».

Походження терміну «інфраструктура» в світовій літературі прослідковується в двох напрямках. Перший напрямок пов'язує виникнення інфраструктури з будівельною діяльністю, другий – пов'язує виникнення терміну з військовою сферою і трактує інфраструктуру як комплекс споруд і комунікацій, що забезпечують успіх військових операцій (Грищенко, 1998).

Трактування поняття «інфраструктура» з'явилося у 60-70 роках ХХ століття у роботах Д. Кларка та А. Маршала, де було розширено даний термін. Автори вказують на важливість дослідження інфраструктури як елементу, що відіграє важливу роль у наданні суспільних послуг (Брунець, 2012).

На думку В. І. Новикової (2016), інфраструктуру варто розуміти, як сукупність засобів, закладів, споруд, мереж та інших елементів матеріально-технічної бази, що допомагають здійснювати конкретний вид діяльності. Автор виділяє чотири

види інфраструктури: соціальну, виробничу, універсальну та спеціалізовану.

Визначення інфраструктури туризму має неоднозначний характер. У науковій літературі існує чимало підходів та авторських позицій. У даній статті ми розглянемо праці, де найґрунтовніше, на нашу думку, охарактеризовано туристичну інфраструктуру та її основні елементи.

У Законі України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про туризм» туристичну інфраструктуру (ТІ) визначають, як сукупність певних суб'єктів туристичної діяльності (готелі, кемпінги, мотелі, пансіонати, підприємства харчування, транспорту, заклади культури, спорту тощо), які забезпечують прийом, обслуговування та перевезення туристів (Роїна, 2005).

В Енциклопедичному словнику-довіднику з туризму подано таке тлумачення туристської інфраструктури – «сукупність додаткових галузей і закладів, котрі організують та обслуговують індустрію туризму та туристську діяльність в цілому» (Смолій, Федорченко, & Цибух, 2006, с. 103). На нашу думку, дане тлумачення досить загальне та повністю не розкриває його сутності.

Доволі ґрунтовними є визначення туристичної інфраструктури І. М. Школою (2003). Автор зазначає, що ТІ – це сукупність *штучно створених рекреаційних закладів* (санаторії, профілакторії, бази відпочинку, готелі, мотелі, хостели, садиби, заклади ресторанного обслуговування, торгово-розважальні центри тощо) і *супутніх об'єктів*, побудованих для загального користування за рахунок державного фінансування (автомобільні та залізничні сполучення, пункти пропуску, аеропорти, лікарні, школи тощо). Варто відмітити, що дане твердження є досить вагомим, однак ми відмічаємо, що супутні об'єкти не обов'язково мусять бути побудовані за рахунок державного інвестування, позаяк зараз важливе місце займають приватні вкладення у розбудову туристичної інфраструктури.

Як зазначають у своїх працях Г. Є. Долгопола та Я. С. Корабельнікова (2013), інфраструктуру у туристичній галузі складають будинки та споруди, транспортне сполучення, заклади культури та мистецтва, а також інші супутні об'єкти, що беруть участь в наданні туристичних послуг. Науковці виділяють дві групи ТІ: *основну (виробничу)* – заклади розміщення, харчування, транспорт; *супутню* – заклади культури, торгово-розважальні, спортивні заклади, заклади охорони здоров'я та інші.

Згідно з С. П. Кузиком (2011), туристична інфраструктура – цілісна система, яка складається з двох підсистем: *соціальної та виробничої*, які тісно пов'язані між собою. Автор акцентує увагу на тому, що ТІ певною мірою впливає на формування туристичних регіонів, їх спеціалізацію та профіль. До ТІ науковець відносить установи та заклади, діяльність котрих пов'язана із задоволенням потреб туристів, транспортне сполучення та об'єкти розміщення.

Туристична інфраструктура, на думку польського дослідника В. Гаворецькі (Gaworecki, 2000), є компонентом регіонального туристичного продукту

і складається із засобів розміщення, харчування, транспорту, сервісу активного відпочинку, роздрібною торгівлі та іншого обслуговування.

Туристична інфраструктура, згідно з А. Панасюком – це цілий ряд пристроїв та установ, що становлять матеріальну та організаційну основу для розвитку туризму. Вона складається з чотирьох основних елементів: заклади розміщення, об'єкти харчування та напоїв, транспортні засоби та допоміжні засоби. Автор класифікує туристичну інфраструктуру на: *комерційну* (готелі, заклади харчування), *публічну* (шляхи сполучення, комунальні послуги), *змішану* (туристична інформація, супровід) (Panasiuk, 2007).

Варте уваги трактування туристичної інфраструктури волинськими науковцями. Так, Л. М. Черчик, О. В. Міщенко та І. В. Єрко (2014) інфраструктуру територіально-рекреаційної системи поділяють на *виробничу* (транспорт, зв'язок, будівельна сфера, водота енергопостачання) та *соціальну* (готелі, мотелі, кемпінги, приватні будинки, транспортні організації, підприємства торгівлі, громадського харчування, побутового обслуговування, культурно-розважальні та медичні установи). Слушно відмітити, що автори не включають у ТІ транспорту мережу.

Волкова Т. О. (2015), розглядаючи територіальну туристську інфраструктуру, вважає, що це комплекс взаємопов'язаних структур і об'єктів, що становлять основу функціонування туристично-рекреаційної галузі на певній території. Відповідно до цього підходу територіальна туристська інфраструктура включає в себе кілька складових частин: *цільову, базову, супутню і підтримуючу*.

Інші тлумачення сутності «туристична інфраструктура» подані у різних наукових джерелах, наводимо у таблиці 1.

У науковій літературі є різноманітні погляди на кількість та тип компонентів, що представляють туристичну інфраструктуру. Відповідно до Форуму з туризму та транспорту (Tourism and Transport Forum, 2012), туристична інфраструктура є ланцюгом постачання транспортної, соціальної та екологічної інфраструктури, що співпрацює на регіональному рівні для створення привабливого туристичного напрямку. *Транспортна інфраструктура* в цьому ланцюжку надає доступ туристам з міжнародних та внутрішніх ринків, включаючи дороги, аеропорти та залізниці. До *соціальної інфраструктури* відносять об'єкти у вигляді приміщень для розміщення туристів. *Екологічна інфраструктура* є природною цінністю, до неї відносять національні парки, морські парки та резерви, які відвідувачі можуть відвідати. На додаток до цих трьох типів інфраструктури, туристична інфраструктура включає *спільну інфраструктуру*, що складається з мережі регіональних, державних і національних туристичних організацій на ринку.

Крім цієї класифікації, міжнародні наукові джерела часто вказують на класифікацію туристичної інфраструктури на чотири категорії, а саме: *фізична* (готелі, мотелі, ресторани, транспорт, зв'язок, водопостачання, електрика); *культурна* (зклади культури, ярмарки та фестивалі, місцеве мистецтво та музика, місцеві звички та традиції, мова, харчування);

Таблиця 1.

Перелік тлумачень терміну «Туристична інфраструктура»

Автори	Сутність туристичної інфраструктури
В. С. Кравців, Л. С. Гринів, М. В. Копач та С. П. Кузик (1999)	Сукупність підприємств й інституцій, які є територіальним, матеріальним і організаційним підґрунтям розвитку туризму. ТІ охоплює чотири основні елементи: об'єкти розміщення, харчування, супутню та комунікаційну сферу.
О. О. Бейдик (1997)	Поєднання транспортного сполучення та засобів, заклади розміщення, комунікацій та інших установ, які необхідні для стабільного функціонування туристських комплексів.
О. В. Ільїна (2004)	Сукупність шляхів сполучення та місць розміщення, транспортних засобів, комунікацій та інших установ, необхідних для стабільного функціонування туристських комплексів.
І. В. Зорін та В. О. Квартальнов (2001)	Комплекс діючих споруд і мереж виробничого, соціального і рекреаційного призначення, який використовується для забезпечення життєдіяльності туристів. Автори виділяють виробничу, соціальну та рекреаційну інфраструктуру.
В. І. Новикова (2016)	Виділяє інфраструктуру рекреаційної діяльності та розуміє це як сукупність засобів, закладів, споруд, мереж та інших елементів матеріально-технічної бази. Поділяє на спеціалізовану, соціальну, універсальну.
І. М. Мініч (2002)	Розглядає ТІ з точки зору соціології та пропонує визначення – соціальна інфраструктура туризму. Під даною дефініцією автор розуміє комплекс видів діяльності щодо створення умов для реалізації туристських послуг. Ядром соціальної інфраструктури туризму, на думку науковця, є готельне господарство, що матеріально забезпечує функціональну гостинність.
Д. А. Корнева (2012)	ТІ – сукупність матеріально-речових об'єктів, діяльність яких спрямована на втілення туристичних потреб туристів.

Розроблено авторами на основі перелічених у таблиці джерел

обслуговування (банківські послуги, турагенства, страхові агентства, туристичні гіді); управління (правоохоронна система, митниця) (Raina, 2005).

У наукових джерелах також зустрічається поділ ТІ на *виробничу інфраструктуру* (транспорт, інформаційно-комунікаційна інфраструктура, комунальне господарство та ін.) та *інфраструктуру сфери послуг* (туроператори і турагенти, заклади розміщення, підприємства громадського харчування, торгівлі, безпеки, підприємства відпочинку та розваг). Інші ж включають в її склад такі блоки: *базові об'єкти інфраструктури* (аеропорти, залізничні вокзали, інші транспортні центри, дорожні мережі, комунікації, водо-, тепло-, газо- і електропостачання, водовідведення, зв'язок та інформаційне забезпечення); *засоби розміщення; супутня інфраструктура* (транспортне обслуговування, підприємства харчування, індустрії розваг, об'єкти туристичного показу та ін.).

З усього вище сказаного, можна зробити висновок, що основними функціями інфраструктури туризму

є забезпечення туристів засобами пересування, проживання, харчування, а також супутніми потребами, такими як культурні, розважальні, побутові.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, на нашу думку, туристична інфраструктура є основою розвитку туризму та використання існуючих ресурсів у місці призначення. ТІ включає велику кількість послуг, необхідних для задоволення потреб туристів і збільшення їх кількості, а також комфортного перебування в пункті призначення, а саме це шляхи сполучення, об'єкти проживання та харчування та інші допоміжні установи. Ми виділяємо *основну* (заклади розміщення та харчування, шляхи сполучення, туристичні підприємства), *додаткову* (заклади дозвілля та розваг, центри надання туристичної інформації, спеціалізовані торговельні заклади) та *обслуговуючу* (пропускні пункти, АЗС, банківські установи, страхові агенції, заклади охорони здоров'я та комунального обслуговування) туристичну інфраструктуру.

References:

1. Beidyk O. O. *Slovník-dovídník z geografie turizmu, rekreologie a rekreacijnoje geografije* [Reference Dictionary of tourism, recreation and recreational geography]. Kyiv: Palitra, 1997, 305 p. (In Ukrainian)
 2. Bernadska H., Lebich, A., Tsybul'ska A. *Sutnist' ponattá «turistična infrastruktura» ta її skladovi* [Conceptuals of tourist infrastructure and its constituents]. *Materiali III Mižnar. nauk.-prakt. Internet-konferenciji «Suspil'no-geografichni*

- činniki rozvitku regioniv*] [Human-geographical factors of regional development], Lutsk: PP Ivaniuk V.P., 2019, pp. 12–15 (In Ukrainian)
3. Bozhko L. D. Genesis ta evoluciâ naukovogo turists'kogo diskursu [Genesis and evolution of scientific tourist discourse]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury* [Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture], 2012, vol. 37, pp. 56–66. (In Ukrainian)
 4. Brunets B. R. Sutnist' označennâ ponâttâ infrastruktura [Essence of infrastructure]. *Naukovij visnik NLTU Ukraini* [Scientific bulletin of the Ukrainian National Forestry University], 2012, vol. 22.5, pp. 372–377. (In Ukrainian)
 5. Volkova T. A. Infrastruktura turizma: issledovanie Krasnodarskogo kraâ [Tourist infrastructure: the study of Krasnodar region]. *Al'manah «Kazačestvo», Geopolitika i patriotičeskoe vospitanie* [Almanac “Cossacks”, Geopolitics and patriotic education], 2015, vol. 13, pp. 12–18. (in Russian)
 6. Hryshchenko A. Rinkova infrastruktura: sut', funkciï, budova [Market infrastructure: essence, functions, structures]. *Economy of Ukraine*, 1998, vol. 4, pp. 35–38. (In Ukrainian)
 7. Gaworecki W. *Turystyka* [Tourism]. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne [Polish economic publishing house], 2000, pp. 137–144 (In Polish)
 8. Dolhopola H. Ye., Korabelnikova Ya.S. Turistična infrastruktura: do problemi viznačennâ ta funkcionuvannâ deržavnoprivatnogo partnerstva [Tourist infrastructure: to the problem of determination and functioning of state-private partnership]. *Meždunarodnâ naučnopraktičeskaâ Internet-konferenciâ «Aktual'nye voprosy povyšeniâ konkurentosposobnosti gosudarstva, biznesa i obrazovaniâ v sovremennyh èkonomičeskikh usloviâh»* [Acute questions of competitiveness increase of the state, business and education in modern economic conditions], Poltava, 2013, pp. 25–37. (In Ukrainian)
 9. Zoryn Y. V., Kvartalnov V. A. *Ènciklopediâ turizma: Spravočnik* [An encyclopaedia of tourism: A reference book]. Moscow: Finansy i statistika, 2001, 368 p. (in Russian)
 10. Ilina O. V. *Turizm. Rekreacijna geografiâ: Ponâttâ i termini* [Tourism. Recreational geography: concept and definitions]. Lutsk: Teren, 2004, 104 p. (In Ukrainian)
 11. Kravtsiv V. S., Hryniv L. S., Kopach M. V., Kuzyk S. P. *Naukovo-metodični zasadi reformuvannâ rekreacijnoi sferi* [Scientific and methodological principles of reforms in recreation]. Lviv, 1999, 244 p. (In Ukrainian)
 12. Korneva, D. A. Perspektivi rozvitku turističnoï infrastrukturi Donec'kogo regionu [Prospects of tourist infrastructure development in the Donetsk region]. *Visnyk DITB* [Bulletin of the Donetsk Tourism Institute], 2012, vol. 16, pp. 103-108. (In Ukrainian)
 13. Kuzyk S. P. *Geografiâ turizmu* [Geography of tourism]. Kyiv: Znannia, 2011, 271 p. (In Ukrainian)
 14. Minich I. M. *Social'ni činniki i funkciï infrastrukturi turizmu: sociologičnij analiz* [Social factors and functions of tourist infrastructure: a sociological analysis]. (Abstract from PhD Thesis). Kyiv, 2002, 18 p. (In Ukrainian)
 15. Novykova V. I. Infrastruktura: sutnist' ponâttâ, vidi, zastosuvannâ u rekreacijnij sferi [Infrastructure: concept, typology, applications in recreation]. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Geography Series*, 2016, vol. 1(64), pp. 18–22. (In Ukrainian)
 16. Panasiuk A. *Jakosc uslug turystycznych* [Quality of tourist services]. Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecinskiego, 2007, pp. 56–64. (In Polish).
 17. *Pro turizm* [About tourism]. The Law of Ukraine N. 324/95-VR (In Ukrainian)
 18. Raina A. *Ecology, Wildlife and Tourism Development: Principles, Practices and Strategies*. Delhi: Sarup & Sons, 2005, 119 p.
 19. Roina O. M. *Turistična diâl'nist'. Normativna baza* [Tourist activity. Normative base]. Kyiv, 2005, 448 p. (In Ukrainian)
 20. Smolii V. A., Fedorchenko V. K., Tsybukh V. I. (2006). *Enciklopedičnij slovník-dovidnik z turizmu* [Encyclopaedic reference dictionary of tourism]. Kyiv: Slovo, 2006, 372 p. (In Ukrainian)
 21. Tourism & Transport Forum (TTF) (2012). *Tourism Infrastructure Policy and Priorities*. Access mode: <http://www.ttf.org.au/Content/infprio201112.aspx>
 22. Cherchyk L. M., Mishchenko O. V., Yerko I. V. *Turistično-rekreacijnij kompleks Volins'koï oblasti: peredumovi rozvitku* [Tourist-recreational complex of the Volyn region: pre-conditions of development]. Lutsk, 2014, 128 p. (In Ukrainian)
 23. Shkola I. M. *Menedžment turističnoï industriï* [Management of tourist industry]. Chernivtsi: Knyhy-XXI, 2003, 595 p. (In Ukrainian)

Список використаних джерел:

1. Бейдик О. О. Словник-довідник з географії туризму, рекреації та рекреаційної географії. – К.: Палітра, 1997. – 305 с.
2. Бернадська Г., Лебич А., Цибульська А. Сутність поняття «туристична інфраструктура» та її складові // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції «Суспільно-географічні чинники розвитку регіонів». – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2019. – С. 12–15.
3. Божко Л. Д. Генезис та еволюція наукового туристського дискурсу // Вісник Харківської державної академії культури. – 2012. – Вип. 37. – С. 56–66.

4. Брунець Б. Р. Сутність означення поняття інфраструктура // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.5. – С. 372–377.
 5. Волкова Т. А. Инфраструктура туризма: исследование Краснодарского края // Альманах «Казачество», Геополитика и патриотическое воспитание. – 2015. – Вип. 13. – С. 12–18.
 6. Грищенко А. Ринкова інфраструктура: суть, функції, будова // Економіка України. – 1998. – Вип. 4. – С. 35-38.
 7. Gaworecki W. Turystyka. – Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2000. – S. 137–144.
 8. Долгопола Г. Є., Корабельникова Я. С. Туристична інфраструктура: до проблеми визначення та функціонування державноприватного партнерства [Електронний ресурс] // Международная научнопрактическая Интернет-конференция «Актуальные вопросы повышения конкурентоспособности государства, бизнеса и образования в современных экономических условиях», Полтава, 2013. – С. 25–37.
 9. Зорин И. В., Квартальнов В. А. Энциклопедия туризма: Справочник. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 368 с.
 10. Ільїна О. В. Туризм. Рекреаційна географія: Поняття і терміни / О. В. Ільїна. – Луцьк: Терен, 2004. – 104 с.
 11. Кравців В. С., Гринів Л. С., Копач М. В., Кузик С. П. Науково-методичні засади реформування рекреаційної сфери. – Львів: НАН України, 1999. – 244 с.
 12. Корнева Д. А. Перспективи розвитку туристичної інфраструктури Донецького регіону // Вісник ДІТБ. – 2012. – Вип. 16. – С. 103–108.
 13. Кузик С. П. Географія туризму. – К. : Знання, 2011. – 271 с.
 14. Мініч І. М. Соціальні чинники і функції інфраструктури туризму: соціологічний аналіз: автореф. дис. на здобуття ступеня канд. соц. Наук : спец. 22.00.04 «Економічна соціологія». – Інститут соціології НАН України, Київ, 2002. – 18 с.
 15. Новикова В. І. Інфраструктура: сутність поняття, види, застосування у рекреаційній сфері // Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія: Географія. – 2016. – Вип.1(64). – С. 18–22.
 16. Panasiuk A. Jakosc uslug turystycznych. – Szczecin: Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczeciskiego, 2007. – Ss. 56–64 (In Polish)
 17. Про туризм : Закон України від 04 листопада 2018р. № 324/95-ВР // Офіційний вісник України. – 2018. – № 31. – С. 160–184.
 18. Raina A. Ecology, Wildlife and Tourism Development : Principes, Practices and Strategies / A. Raina. – Sarup & Sons, Delhi, 2005. – 119 p.
 19. Роїна О. М. Туристична діяльність. Нормативна база. – К : КНТ, 2005. – 448 с.
 20. Смолій В. А., Федорченко В. К., Цибух В. І. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2006. – 372 с.
 21. Tourism Infrastructure Policy and Priorities [Електронний ресурс] Tourism & Transport Forum (TTF) (2012). Режим доступу : <http://www.ttf.org.au/Content/infprio201112.aspx>
 22. Черчик Л. М., Міщенко О. В., Єрко, І. В. Туристично-рекреаційний комплекс Волинської області: передумови розвитку. – Луцьк: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2014. – 128 с.
 23. Школа І. М. Менеджмент туристичної індустрії. – Чернівці : Книги-XXI, 2003. – 595 с.
-
-